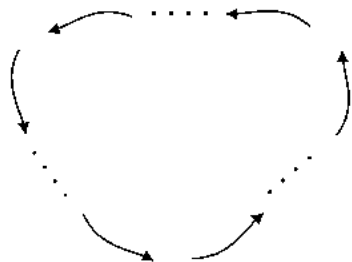

Bermudatriangeln

– där alla problem försvinner spårlöst...
av Eva Bertilsson och Emelie Johnson Vegh
publicerad i Canis 2008

I vår agilityträning jobbar vi utifrån ett par grundläggande principer: Vi strävar efter att hålla oss till den mest elementära formen av klickerträning, ”belöna det som blir rätt och ignorera det som blir fel”. Vi anser också att träningen ska ske på ett agilitymässigt sätt, d v s med full koncentration och intensitet, och i enlighet med ditt handlingsystem. På agilitybanan är vårt mål att hunden ska sikta på hindren och utföra dem självständigt – förarens kroppsriktning talar om för hunden vartåt den ska springa och sedan är det hundens jobb att ta det hinder den kommer till.

Bermudatriangeln (”där alla problem försvinner spårlöst”) är ett av våra absoluta favoritkoncept eftersom den inkorporerar alla dessa principer. Bermudatriangeln går ut på att ett antal likadana hinder placeras i en formation där hunden kan fortsätta framåt varv efter varv. Oftast använder vi tre hinder – därav ”triangel” - men det är fullt möjligt att arbeta likadant med ett annat antal hinder.

Hur ser det ut?

När vi tränar i bermudatriangeln är målet att hunden hela tiden ska jobba framåt, mot det hinder du är riktad mot. Du befinner dig hela tiden på ”insidan” (närmast mitten) så att hunden rör sig runt dig på din utsida. Ditt jobb är att belöna när hunden gör rätt och vad som är ”rätt” avgör du när du sätter dina kriterier för övningen. När du belönar placeras belöningen ”på spåret” (alltså i övningens riktning) och belöningsproceduren fortsätter tills du och hunden är placerade så att hunden kan fortsätta jobba.

Den här artikelns innehåll

Först tänker vi säga några ord om spontant erbjudna beteenden, transportbelöningar, att belöna varje ”rätt” och att fortsätta framåt. Därefter följer ett stycke om bermudatriangelns många användningsområden. Sedan blir det praktisk träning; vi beskriver grundkonceptet för bermudatriangel-övningar, ger förslag till hur du kan finslipa och vidareutveckla hundens kunskaper, och avslutar med en nybörjarövning på temat ”sikta framåt”.

Målet är att hunden spontant erbjuder beteendet

På agilitybanan vill vi att hunden ska jobba självständigt med hindren. Förarens jobb är att styra hunden i rätt riktning, och hundens jobb är att sikta på hinder och utföra dem på rätt sätt. I bermudatriangeln ser du till att du och hunden är riktade mot nästa hinder när

belöningsproceduren är slut – på det viset kan han direkt jobba vidare mot nästa hinder, utan några ytterligare signaler från dig.

Även om du kör bermudatriangeln med hinder som hunden redan ”kan”, och som du har signal på, rekommenderar vi att du tar bort signalen och jobbar med frivilligt erbjudna beteenden. När du jobbar med att vidareutveckla hundens kunskaper kommer du att pressa hunden och göra övningen svårare och svårare – hunden ”kan” alltså inte. Det betyder att hunden kommer att göra rätt ibland, men även fel ibland. Då är det ju dumt att ha signalen med – vänta med signalen tills beteendet är perfekt! Om hunden tvekar är det bara att vänta ut den och belöna minsta tendens till rätt beteende... Att belöningen är slut, och att du är riktad mot hindret, räcker som signal!

Transportbelöningar

Vi vill att hunden ska kunna börja jobba direkt när belöningsproceduren är slut. Det betyder att om du behöver förflytta dig själv och hunden – för att komma till en bra startpunkt – bör detta ske medan belöningen pågår! Med andra ord behöver du ha en belöning som även fungerar som transportmedel. Med kompleksak är det enkelt; bara låt hunden hänga i kompleksaken medan ni förflyttar er. Om du jobbar med godisbelöning kan du använda en ”godismagnet” där hunden fortsätter tugga på (eller slicka på, eller bara hålla nosen mot) godisarna i din hand medan ni rör er framåt. När du använder en godismagnet är det viktigt att hundens nos är i kontakt med din hand hela tiden, som om godisen vore en magnet. Det ska vara *en* långvarig belöning, inte ”titta på handen och följ efter den”.

Kontrasten mellan belöningsprocedur och självständigt arbete måste vara tydlig. När belöningsproceduren är slut ska belöningen bort, så att hunden kan jobba självständigt. Belöningen är en *belöning*, inte ett lockbete! Detta blir särskilt viktigt (och särskilt svårt) i små, korta övningar där hunden kanske bara jobbar självständigt i några tiondels sekunder. I början kan det vara enklast att bestämma sig för ett ställe att hålla händerna på - t ex mot magen. När belöningsproceduren är slut för du snabbt händerna mot magen och håller dem kvar där tills det är dags att belöna. Du kan ha kvar godis och/eller leksak i handen. Hunden lär sig snart att när du har tagit undan belöningen är det ingen idé att fortsätta titta efter den, då gäller det att jobba framåt för att få den.

Belöna varje rätt

Oftast kommer du att belöna varje rätt försök. Om hunden gör ”fel” fortsätter ni bara framåt, så att hunden får ett nytt försök på nästa hinder. Kontrasten mellan ”rätt” och ”fel” består alltså i belöningen: Rätt = belöning, fel = ingen belöning. Därför är det jätteviktigt att du har bra belöningar och verkligen belönar varje rätt försök, så att hunden får tydlig information om vilket beteende det är som leder till belöning.

Så småningom, när hunden gör ”rätt” i princip hela tiden, kan du låta honom göra flera hinder i följd innan du belönar. Så om du inte belönar direkt efter ett hinder fortsätter hunden vidare till nästa. Och nästa, och nästa... Men, som sagt, så länge hunden varierar mellan ”rätt” och ”fel” beteende måste du belöna varje ”rätt” för att han ska ha en chans att förstå vad det är meningen att han ska göra.

Fortsätt framåt

Att fortsätta framåt är det bästa sättet att ignorera felbeteenden – det är omöjligt för hunden (och föraren) att rätta till ett misstag som redan är gjort, så att stoppa och ta tillbaka hunden om det blir ”fel” förvärrar bara skadan. Bermudatriangeln gör det möjligt att fortsätta framåt

om det blir fel, samtidigt som ni direkt får möjlighet att göra ett nytt försök på ett likadant hinder.

Bermudatriangelns många användningsområden

Bermudatriangeln är användbar under hela din agilitykarriär - alltifrån den allra första grundträningen där du lär hunden att sikta framåt och att gå mellan/över/under olika grejer, till finslipningen av t ex slalom. Du följer hela tiden samma grundkoncept, vilket gör att både du och hunden kommer att känna igen er även om själva uppgiften varierar.

Du kan använda bermudatriangeln till nästan vad som helst. Det är bara att placera ut de prylar/hinder du vill att hunden ska jobba med, och bestämma vilka kriterier som ska gälla för att hunden ska få sin belöning. Här följer några exempel:

- Sikta mot och gå mellan saker (t ex två hinkar, eller hinderstöd)
- Sikta mot och gå på konstiga underlag (t ex presenning)
- Sikta mot och gå under/genom olika material (t ex en upphängd filt)
- Springa igenom en böjd tunnel
- Hoppa genom däckat i olika vinklar
- Hoppa rakt över långhoppet
- Pricka svåra slalomingångar
- Ta sista porten i slalom (även om föraren viftar med leksaken...)

När du bygger upp din triangel ska alla hindren/prylarna vara placerade likadant, så att hundens jobb är detsamma hela tiden. Du behöver alltså tre par hinkar, tre presenningar, tre långhopp, et c. Det är i och för sig möjligt att använda bara ett eller två ”hinder” och jobba i cirkel runt-runt, men det är mycket enklare att använda minst tre eftersom du då automatiskt kommer till ett nytt ”hinder” hela tiden.

Grundkonceptet: Ta ett hinder – belöna – transport i belöningen – ta ett hinder till

För att beskriva grundkonceptet utgår vi ifrån ett hinder som hunden redan ”kan”. Här använder vi hopphinder som exempel, men du kan förstås göra samma övning med alla olika hindertyper. Målet med övningen är att hunden ska sticka iväg från dig och ta nästa hinder så snart belöningsproceduren är slut.

1. Förberedelser: Placera ut tre korta runda tunnlar i en triangel
2. Börja med en stunds kampek – eller låt hunden hänga i en ”godismagnet” och tugga i sig godis.
3. Lek er fram till en bra startposition, någon meter före en av tunnlar. Se till att du själv befinner dig i innervarv.
4. Ta bort leksaken eller godisen medan hunden befinner sig i riktning mot tunneln. Se till att du själv riktar axlarna mot tunneln. Du kan även röra dig framåt med små, små steg, för att göra det lättare för hunden att släppa dig och sticka iväg framåt. Men *säg ingenting och peka inte!* Låt hunden själv bjuda på beteendet.
5. När hunden tar tunneln: Belöna! Placera belöningen ”på spåret”, alltså lite i riktning mot nästa tunnel.
6. Belöningsproceduren får gärna hålla på en stund. Kampek, eller låt hunden hänga i ”godismagneten”. När belöningen är slut ska du och hunden vara på en bra startposition, någon meter före nästa tunnel.
7. Ta bort leksaken eller godisen, och låt hunden erbjuda beteendet igen.

I början startar du nära tunnelns ingång – d v s du avslutar inte föregående belöning förrän du och hunden befinner er helt nära ingången. När hunden börjar bli duktig på att snabbt erbjuda beteendet, alltså sticker iväg och tar tunneln direkt när du tar bort belöningen, kan du börja vidareutveckla övningen. Du kan starta längre och längre ifrån tunnelingången, till dess att du kan belöna direkt efter en tunnel, leka lite där, ta bort belöningen – varpå hunden direkt sticker vidare till nästa tunnel. Du kan också ändra vinklarna på tunnarna, så att hunden får ta dem i snävare och snävare vinkel. Kom ihåg att träna i både höger – och vänstervarv! Dessutom kan du lägga in olika störningar – folk och hundar i närheten, nummerskyltar och andra prylar, att du själv rör dig på olika sätt (men alltid riktad mot det hinder hunden ska ta).

Var noga med att hunden verkligen är i belöningen *hela tiden* medan ni förflyttar er till en ny startpunkt. Hundens upplevelse ska vara: Belöning – belöningen försvinner – sticka iväg till nästa hinder – belöning – belöningen försvinner – sticka iväg till nästa hinder!

Var också noga med att *inte* använda några ord eller gester för att ”få iväg” hunden till hindret. Hunden ska liksom ”sugas” till hindret så fort belöningen försvinner. Det är alltså inte du som skickar hunden till hindret – det är hunden som sticker iväg från dig till hindret så snart belöningen är slut.

Och var noga med att *fortsätta framåt!* Om hunden gör ”fel” så försök inte att backa tillbaka och göra om det hindret, utan bara fortsatt vidare framåt så får hunden en ny chans vid nästa hinder.

Så småningom, när hunden gör ”rätt-rätt-rätt” i princip hela tiden och spontant sticker iväg till nästa hinder så fort belöningen är slut, kan du låta hunden göra flera hinder i följd. Det är bara att låta bli att belöna. Hunden kommer antagligen att titta efter sin belöning, men när den inte dyker upp får hunden istället syn på nästa hinder, tar det – och får sin belöning, förstås.

Att finslipa och vidareutveckla hinderutförandet i bermudatriangeln

Bermudatriangeln är väldigt användbar när du vill finslipa och vidareutveckla detaljerna i hundens hinderutförande. Eftersom hunden hela tiden kommer till ett nytt hinder kan du välja ut och belöna just den detalj du är ute efter. Välj vilka kriterier som ska gälla och belöna sedan varje gång hundens beteende motsvarar dina kriterier. Om hunden gör ”fel”, alltså om beteendet inte motsvarar kriterierna, blir det ingen belöning utan hunden bara fortsätter till nästa hinder.

Här gäller det att du sätter kloka kriterier. Vackert uttryckt måste dina kriterier vara något som är ”inom hundens befintliga repertoar” – det måste alltså vara något som hunden redan gör, om än inte hela tiden. Ta slalomingångar till exempel. Om hunden tar rätt ingång för det mesta, men fel någon gång emellanåt, så kan du belöna korrekta slalomingångar i bermudatriangeln. Varje gång hunden tar ingången rätt får den sin belöning – om ingången blir fel får hunden bara fortsätta vidare. Genom att du belönar varje rätt försök kommer hunden snart att upptäcka mönstret, och sträva efter att göra ”rätt” varje gång.

Om det blir fel-fel-fel mest hela tiden är övningen för svår! Då får du antingen ändra på övningen (till exempel starta närmare slalomen, eller från en lättare vinkel) eller ändra på dina kriterier (till exempel belöna ”sikta mot slalom” innan hunden hinner gå fel).

Långhoppet kan vara ett annat exempel. Om hunden ibland hoppar rakt och ibland snett så kan du belöna varje rakt hopp, och låta bli att belöna de sneda. Kontrasten mellan belöning

och icke-belöning är information till din hund! Återigen gäller det att du riggar en övning där det blir rätt de flesta gångerna – hunden lär sig ingenting av att springa runt och göra fel hela tiden, och tanken är att hunden ska jobba *själv* så försök hålla dig ifrån att ”hjälpa till”...

Nybörjarövning: ”Sikta framåt” i bermudatriangeln

Vi använder även bermudatriangeln till rena nybörjarövningar. Att sikta och ta hinder självständigt är ovärderlig kunskap för en agilityhund, och därför är det klokt att lära hunden detta redan från början. Vårt recept är att använda shejping i mycket små steg, utnyttja belöningsplaceringen till vår fördel, och använda långa belöningar för att transportera hunden till nästa lämpliga startpunkt.

Säg till exempel att du vill lära din hund att gå/springa mellan hoppbommar, där du sedan så småningom kan lägga på hoppbommar. Målet med träningen är att hunden ska sikta *från* dig och *mot* hinderstöden, och passera mellan dem. Vi vill att hunden spontant erbjuder beteendet ”spring mellan hinderstöd” så fort möjlighet ges, det vill säga genast när belöningsproceduren är över.

I första steget shejpar du hunden till att sikta på och röra sig mot hindret. Du kan naturligtvis träna på detta sätt även om du bara jobbar med ett hinder – men fördelen med att jobba i bermudatriangeln är att du snabbt och lätt kan fortsätta jobba med nästa hinder, utan att behöva förflytta dig och hunden mer än några få steg. I början kommer hunden att få flera belöningar på vägen till varje hinder. Det första kriteriet är ”nos riktad mot hinder”.

1. Förberedelser: Placera ut tre par hinderstöd (eventuellt med bommen liggande på marken) i triangeln (alltså i ”stjärn-formation”).
2. Börja med en stunds lek (kampek eller godismagnet).
3. Lek er fram till en bra startposition, någon meter före hindret. Se till att du själv befinner dig i innervarv.
4. Ta bort leksaken medan hundens huvud är riktat mot hinderstöden och medan du fortfarande rör dig framåt med små små steg.
5. Klicka *genast*, innan hunden hinner stanna eller vända bort huvudet. Kriteriet är ”nos mot hinder”. Om hunden hinner titta upp får du vänta ut honom och belöna minsta tendens till att han tittar framåt igen – men han ska inte hinna titta upp...
6. Belöna snabbt hunden med en godis framåt, så att han måste ta ett steg mot hinderstöden för att nå godisen (men akta dig för att påbörja belöningen innan du klickat...). Ge godisen med handen närmast hunden.
7. Ta bort belöningshanden och klicka igen medan hundens näsa fortfarande är riktad mot hinderstöden.
8. Fortsätt på det här viset tills ni passerat genom hinderstöden, den sista belöningen får gärna vara kampeksaken igen (men kan också vara godis) som hunden sen får hänga och kampa i medan du förflyttar dig framåt till en ny lämplig startposition vid nästa hinder.
9. Börja om på samma sätt igen!

I den här första-övningen får alltså hunden flera belöningar för ”nos mot hinder” på vägen till varje hinder. En annan variant är att belöna med kastad leksak; klick för ”nos mot hinder”, och kasta leksaken över hindret. Det blir en fräck, explosiv belöning som skapar en hög förväntan framåt – men det blir bara en belöning per hinder. Ofta upplever vi att det är smart att börja med klick-godis-klick-godis för att få många belöningar på kort tid för att hunden tittar åt rätt håll, och sedan gå över till kastad leksak för att få hög förväntan framåt.

I början kan det kännas som att du bara lockar/lurar och klickar, eftersom du knappt hinner ta undan belöningen innan det är dags att belöna igen. Det är helt okay! I början är det viktigaste att hunden blir belönad för att ha nosen riktad framåt. Målet är förstås att du ska klicka och belöna för ”titta framåt” eller ”rörelse framåt” *efter* att du har tagit bort handen med belöningen.

Undan för undan kan du vänta längre med klicket, så att hunden själv får börja röra sig mot hindret innan du klickar. Starta hela tiden bara någon meter före hindret. Så småningom kommer hunden att sticka iväg och ta hindret själv, så snart belöningen är slut. Då blir det bara en belöning för varje hinder (precis så som vi beskrev i grundkonceptet), alltså ”ta ett hinder – belöna – transport i belöningen – ta ett hinder till”!

Se till att hunden är i belöningen hela tiden medan ni förflyttar er till en ny startpunkt nära nästa hinder. Sedan ska belöningen bort, så att hunden kan jobba själv. Fall inte för frestelsen att använda ord eller gester för att få hunden att jobba framåt – vitsen är att hunden ska lära sig sikta framåt själv! Och, om det blir fel på något vis, häng hunden i en ny transportbelöning (nej, vi är inte oroliga för att hunden ska ta det som en belöning – se bara till att belöningarna för ”rätt” beteende är bättre) och ta er vidare till en ny startpunkt vid nästa hinder, så att hunden får ett nytt försök.

När hunden direkt sticker till hindret så fort du tar bort belöningen kan du öka avståndet som hunden får jobba själv mot hindret. Växla, så hunden ibland får starta nära hindret och ibland längre ifrån. Så länge hunden direkt sticker och tar hindret är du på rätt spår. Om hunden tvekar har du ökat avståndet för långt. Det ska kännas som att hunden ”sugs” iväg till hindret så fort belöningen försvinner. Kom ihåg: Det är inte du som skickar hunden till hinder – det är hunden som sticker iväg från dig och till hindret så snart belöningen är slut!

Avslutningsvis

Ha så kul med bermudatriangeln, vad du än väljer att använda den till! Här följer en summering av dina och hundens arbetsuppgifter:

Förarens jobb är att:

- Sätta lämpliga kriterier (d v s bestämma vad som gills som ”rätt”).
- Ha hunden på utsidan i svängarna.
- Rikta axlarna dit hunden ska.
- Belöna ”på spåret” i rätt riktning.
- Fortsätta belöningen tills hunden är på en bra startpunkt.
- Ta bort belöningen efter avslutad belöningsprocedur, så hunden kan jobba självständigt
- Låtsas som ingenting och fortsätta framåt om det blir ”fel”.

Hundens jobb är att:

- Hålla sig på utsidan medan föraren tar den korta vägen på insidan.
- Jobba självständigt, sikta på hinder och ta hinder framåt från föraren.
- Hänga kvar i belöningen så länge belöningsproceduren varar
- Snabbt börja jobba igen efter varje belöning.

Lycka till!

